

'Van Binnenuit'

Op een provisorische manier hebben wij in Amsterdam West sinds 2017 met succes ervaring opgedaan met de BuurtBaan. Buurtbaners versterken de buurt, vervullen een brugfunctie tussen informele en formele organisaties en stromen door naar een vervolgbaan.

Elk jaar was het bijeenbrengen van financiën weer een uitdaging en moesten er nieuwe afspraken gemaakt worden over zaken als werkgeverschap. Met de regeling Buurtbanen die sinds september 2021 van kracht is krijgt de werkwijze nu een vaste plek in Amsterdam.

De komende twee jaar zal de Buurtbaan zich zo kunnen 'doorontwikkelen'. Op basis van onze ervaringen, ook van wat wij misten, hebben we 15 vuistregels opgesteld. Wij gebruiken deze vuistregels in West en geven ze mee aan de andere stadsdelen als handvat om een eigen praktijk op te bouwen. In opdracht van de stedelijke projectleider Buurtbanen hebben wij de vuistregels verder uitgewerkt.

September 2021

Werkgroep Buurtbanen West (coaches en ex-Buurtbaners)

Yamina El Ghali
Awatif Rahmani

Chiquita Krook
Mbarka N'bir

Phlip Korthals Altes
Piet van Diepen

 **Gemeente
Amsterdam**

 WIKI STAD

Ons toekomstbeeld: de buurt organiseren 'van binnenuit'

Succesvolle introductie van de Buurtbaan in heel Amsterdam. Deze vuistregels zijn een begin. We gaan uit van onze ervaringen in Amsterdam West. Daar zijn nu vier Buurtbaners actief. Eerder zijn drie Buurtbaners doorgestroomd naar regulier werk. De Buurtbaan kan bijdragen aan een bredere ontwikkeling in de buurten waarin de actieve rol van bewoners in kwetsbare positie sterker wordt.

Sleutelfiguren in de buurt die vertrouwen genieten van bewoners in een kwetsbare positie komen in aanmerking voor een Buurtbaan op betaalde basis. Zij bouwen hun activiteiten verder uit.

We willen ze opleiden om hun verbindende en organiserende kwaliteiten optimaal te ontwikkelen. De Buurtbaner is nadrukkelijk een brug tussen informele en formele partijen in de buurt. De Buurtbaner komt te werken bij een professionele organisatie. **Als leidend principe geldt: buurtopbouw niet van buitenaf maar van binnenuit.**

Na twee jaar stroomt de Buurtbaner door naar een reguliere baan. Dat kan als werkgevers niet alleen naar diploma's kijken maar ook naar praktijkervaring. Zo komt er weer een plek vrij voor een nieuwe Buurtbaner. De ex-Buurtbaners blijven -niet omdat het moet maar omdat zij het willen- betrokken bij de Buurtbaangemeenschap: als coach, organisator of ambassadeur. Daarvoor zijn ook weer verdienen voor hen en is er blijvende steun in hun ontwikkeling. Er is zo sprake van een 'opwaartse cirkel'.

Zo versterken we de sociale basis in de buurt en versterken we het perspectief van bewoners op werk en ontwikkeling. Dit doet andere bewoners volgen.

Deze brede ontwikkeling is alleen mogelijk als de omgeving -zowel bewonersorganisaties, formele partijen als gemeente- meebeweegt. De ervaring in West leert dat we in de Buurtbaners en haar/ zijn positie moeten investeren. Anders wordt de Buurtbaan snel een assistent baan of blijft de Buurtbaner hetzelfde doen als daarvoor als sleutelfiguur. Hij of zij is dan een veredelde vrijwilliger. En dat willen we niet. Dit vereist ook dat de omgeving zich zo inricht dat de Buurtbaner optimaal kan functioneren als verbinder en organisator. **Zowel werkgevers, collega's als bewoners gaan na wat de Buurtbaner kan betekenen. De Buurtbaners zelf zullen ook die wil tot ontwikkeling hebben en zich daarvoor inspannen. Daarin worden zij gecoacht.**

De ontwikkeling van de Buurtbaan in heel Amsterdam is een traject voor twee jaar. Ieder stadsdeel heeft de ruimte nodig om het op de eigen manier te doen. Zelfs iedere baan wordt weer – afhankelijk van persoon en omgeving – op eigen wijze ingevuld. **Maar om de Buurtbaan echt de positie te geven zoals in ons toekomstbeeld is omschreven, is naar onze overtuiging een rode draad nodig. Daarvoor hebben we onderstaande vuistregels als handvat opgesteld.** We gebruiken ze in ieder geval in West.

De Baan is nog in ontwikkeling. Ook de omgeving ontwikkelt zich mee. Daarvoor is niet alleen een goed opgetuigd traject nodig, maar ook flexibiliteit. **Niet twee jaar volgens een vastgelegd stramien, maar voortdurend bijsturen en aanscherpen. Zo kan de Buurtbaan zich verder ontwikkelen tot een concept dat veel breder kan worden verspreid.** De onderstaande vuistregels zijn voor ons het huidige Amsterdamse Peil aan het begin van de route, medio 2021. Op naar een Nieuw Amsterdams Peil in 2023.

Werkgroep Buurtbaan West

Onze Vuistregels voor de BuurtBaan

De Opzet

1

De BuurtBaan koppelt altijd 2 doelstellingen:

- De Buurtbaner versterkt de Sociale Basis in de wijk.
- De Buurtbaner gaat van werkloosheid -vaak bijstand- naar betaald werk.

2

De Baan is altijd tijdelijk, maximaal 2 jaar, en is zo ingericht dat er naast productie ook tijd is voor ontwikkeling en scholing. Die is gericht op uitstroom naar regulier werk en daarnaast op optimale vervulling van de baan. De vrij gekomen plaats wordt weer opgevuld door een andere bewoner.

3

Het werk van de Buurtbaner sluit aan bij het gebiedsplan. Daarnaast sluit het aan bij de activiteiten die de Buurtbaner vrijwillig deed als bewoner in de buurt. De Buurtbaner wordt geworven op basis van een gerichte vacature met functieomschrijving.

4

Het (begin)profiel van de Buurtbaner is dat van een sleutelfiguur in de buurt die vertrouwen geniet bij buurtgenoten (in kwetsbare positie) en hen goed kan bereiken. Zij/hij heeft de sporen verdiend, is een verbinder en organisator. Zij/hij wil zich daarin door ontwikkelen.

Mijn CV is na de Buurtbaan bij de organisatie Leven en Zorg terecht gekomen. Die had er oog voor dat ik, begonnen als sleutelfiguur en daarna in de Buurtbaan, allerlei mensen met problemen kan bereiken en verbinden met de zorg. Nu ben ik bij Combiwel lid van het Buurtteam. Ook hier is mijn kracht het bereiken, organiseren en verbinden van mensen. Nu zie ik dat men mij als een gelijk collega en met respect behandelt. Ze zien dat ik een enorm netwerk heb en de sociale kaart ken. - Yamina (eerste Buurtbaner)

Van de BuurtBaan heb ik geleerd dat ik het allemaal wel kan. Ik heb meer zelfvertrouwen gekregen. Ik kan meedraaien. Ook al heb ik in de bijstand gezeten: ik liep niet zo ver achter als ik dacht. In mijn huidige baan begeleid in jonge meiden. Ik miste zelf een voorbeeld. Je mag fouten maken, je mag steun zoeken. Alles is mogelijk, zolang je in je zelf gelooft. Zo hebben zij toch nog een toekomst voor zich. Als ik dat in mij had toen ik 17 of 18 was had het er anders uit gezien. - Awatif (derde BuurtBaner)

Een helder takenpakket ervaren de Buurtbaners als ondersteunend. Ze weten waar ze aan toe zijn en kunnen ook concreet taken in gaan vullen, hoe zij die willen uitvoeren. Dat blijkt goed te werken en kun je terugzien bij de presentaties van de Buurtbaners. Er komt meer zelfvertrouwen als je weet wat je gaat doen. - Philip (Coach Buurtbaner)

De praktijk

5

De Buurtbaner ontwikkelt zich verder als verbinder van bewoners (in kwetsbare positie) met instellingen en de informele sector en als organisator en motivator van bewoners. Zij/hij monteert zich uit. Dit wil zeggen dat zij/hij anderen motiveert om eigen taken en rollen te kunnen overnemen om zichzelf op andere taken te richten.

6

De Buurtbaner maakt een eigen plan dat aansluit op de aanpak van een probleem, met stappen, tijdsplan en resultaatverwachting. Dit dient als leidraad en positionering ten opzichte van anderen. De Buurtbaner kan in overleg afwijken door veranderende omstandigheden.

7

De Buurtbaner ontwikkelt een eigen plan gericht op de uitstroom en gestoeld op eigen talenten. Hij of zij heeft daarvoor een persoonlijk ontwikkelingsplan.

8

De omgeving is positief en actief betrokken bij de Buurtbaner. Zij erkent de waarde van de Buurtbaner bij het bereiken van buurtgenoten en ondersteunt de Buurtbaner bij het maken van verbindingen tussen informeel en formeel.

Je moet voorkomen dat de situatie ontstaat binnen de organisatie: daar kan de Buurtbaner wel op worden ingezet. Natuurlijk ligt dit ook bij de Buurtbaner zelf. De Buurtbaner moet een eigen plan en plek hebben. De Buurtbaner die ik coach heeft die plek en dat plan nu wel. – Chiquita (coach Buurtbaner)

Ik ben als Buurtbaner terug naar mijn informele basis gegaan: het sociaal spreekuur dat ik had opgezet. Ik benaderde bewoners uit de buurt die daar kwamen. Vroeg hen om bij een bijeenkomst te komen en iemand mee te nemen. Ik betrok ook vrijwilligers die de taal spraken van verschillende groepen. In de Buurtbaan heb ik zo geleerd bewoners te organiseren. Ik heb in de Buurtbaan geleerd me op een andere schaal te verbinden. Verbinden deed ik al wel, maar dan informeel vooral. Nu met verschillende professionele organisaties. – Yamina

In de Jan Maijenbuurt was vooral armoede onder mannen van middelbare leeftijd een probleem, ik kreeg de ruimte om het op mijn eigen wijze doen. Marco (gebiedsmakelaar) kon goed sparren. Soms was hij sceptisch maar ik kreeg de ruimte. Bijvoorbeeld ontbijtjes organiseren met de mannen-groep met gemengde culturele achtergrond. Zouden mannen niet komen met het idee: ontbijten en wegwezen? Ik geloof: een mens is een mens. Geen eilandjes. En het werkte, ze raakten met elkaar in gesprek. Soms hadden ze het over zorgverzekering en soms over eenzaamheid. Zij blijven elkaar opzoeken. – Awatif

De facilitering

- 9** Voor het plan om als Buurtbaner goed te functioneren en het plan voor uitstroming is er opleidingsbudget, een Buurtbaanprogramma met instructie en intervisie en individuele externe coaching.
- 10** De externe coaches zijn ervaren in het informeel werken op buurtniveau en worden allereerst geworven onder sleutelfiguren en ex-Buurtbaners.
- 11** De werkgever richt zich op een goede inbedding in de organisatie, geeft feedback op het plan en denkt mee over uitstroom. Daarvoor is een contactpersoon aangewezen.
- 12** De werkgever faciliteert dat de andere werknemers mee kunnen groeien met de Buurtbaner. Hij stelt zich open voor mogelijke doorstroom en inventariseert wat daar voor nodig is.

*Voor de Buurtbaan heb ik bij **Blik op Talent** een startkwalificatie zorg en welzijn mbo 2 gehaald. Toen kwam de Buurtbaan. In die periode volgde ik ook een opleiding Sociaal Maatschappelijke Dienstverlening mbo 3/4 in 15 maanden. Nu begeleid ik jonge meiden waarin ik mij herken. – **Awatif***

*De externe coach is degene die vragen stelt en moet begrijpen waar de twijfels liggen. Het is iets anders om te functioneren in een professioneel team dan zelf een buurtproject organiseren. Het is balanceren tussen teamwork en je eigen DNA behouden in je werkwijze. Een coach moet ervaring hebben op dat grensvlak tussen informeel en formeel. – **Phlip***

*De Buurtbaners starten als buurtbewoners met een geheel informeel werkgebied. Het moet niet zo zijn dat het een betaalde voortzetting is van wat je al deed. Nu gaat het er ook om werknemersvaardigheden te ontwikkelen. Afspreken, afstemmen, terugkoppelen et cetera. En er moet verdieping komen. Dan gaat het om verbinding met formele partijen en om coachen van bewoners zodat die jouw taken weer over kunnen nemen. Zo leidt je weer nieuwe sleutelfiguren en potentiële Buurtbaners op. Daar moet het scholingsprogramma op gericht zijn. Het is belangrijk dat Buurtbaners andere bewoners coachen en organiseren, zodat die dat gaan doen. Dan heb je gelijk je toekomstige Buurtbaners. Dat vereist vaardigheden en intervisie. Daar wil ik wel mee een programma ontwikkelen. – **Mbarka** (coach Buurtbaners)*

De doorontwikkeling van de Buurtbaan

13

Zowel werkgevers, coaches, stadsdeel als Buurtbaner en aangesloten informele organisaties werken mee in het **tweejarig traject** aan de ontwikkeling van de Buurtbaan.

14

In dit traject werken zij mee aan het leggen van goede verbindingen tussen informele en formele sector met **Buurtbaners als bruggenhoofd**. Zo kunnen informeel en formeel elkaar optimaal aanvullen.

15

Tijdens het traject worden ervaringen gebruikt om de **vuistregels en de invulling daarvan voortdurend aan te scherpen**. Zo ontwikkelt zich een volwaardig programma van implementatie op grotere schaal. Daarin biedt het collectief van Buurtbaners, coaches en Wikistad inclusief informele partners een leidraad.

Je moet een lijn hebben. Daar dienen die vuistregels voor. Die bieden steun, zodat je niet door de waan van de dag en allerlei ontwikkelingen van je pad wordt gebracht: of je nu Buurtbaner, coach of werkgever bent. We hebben geëxperimenteerd en gezocht naar een werkwijze van buurtopbouwwerk 'van binnenuit' en daar zijn we nu echt een stuk verder mee. – Phlip

We zijn met elkaar aan het ontwikkelen. Daar zijn de vuistregels, in ieder geval in West, belangrijk voor. Het heeft mij goed geholpen, ik merk dat er ook bij Combiwel en stadsdeel behoefte is. Het heeft mij aangenaam verrast hoe zij meewerken en -denken. Maar er moet ook wel tijd voor vrijgemaakt worden. – Mbarka

Toen ik Buurtbaner was in de Baarsjes vond ik het belangrijk om bewoners, ook actieve, te verbinden met formele partners in de wijk. Ik zag dat er behoefte was, maar dat men de stap niet durfde te nemen. De formele partners vroegen mij steeds vaker om advies of om een bijeenkomst bij te wonen zodat zij buurtbewoners beter konden bereiken. – Awatif